

ภาคผนวก ก

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีอามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา”

คำชี้แจง : แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีอามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามและความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความมีความสอดคล้อง หรือ ถูกต้องเพียงใด

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ข้อที่	ข้อความในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		เห็นด้วย (1)	ไม่เห็นใจ (0)	ไม่เห็นด้วย (-1)	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์					
1-6	ข้อมูลทั่วไป				
ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นการได้มาของวะลีอามม์และอำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์ในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา					
1	การได้มาของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด.ของท่าน				
2	การเลือกบุคคลมาดำรงตำแหน่งวะลีอามม์ในจังหวัดของท่าน พิจารณาคุณสมบัติต้องมีอะไรบ้าง				
3	การได้มาของวะลีอามม์สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลามหรือทัศนะของมัซฮับในกฎหมายอิสลามหรือไม่ อย่างไร				
4	อำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์มีอะไรบ้าง				
5	อำนาจหน้าที่ด้านประนีประนอมข้อพิพาทเป็นอย่างไร				
6	อำนาจหน้าที่ด้านตัดสินคดีมีหรือไม่ อย่างไร				
7	บทบาทการให้บริการวิชาการหรือชุมชนเป็นอย่างไร				
8	แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และบทบาทของวะลีอามม์ควรเป็นอย่างไร				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแบบประเมิน

ชื่อ	
ตำแหน่งวิชาการ	
สาขา	
หน่วยงาน	
เบอร์ติดต่อ	
อีเมล	

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

แบบขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ที่ ศธ 0521.5.2.08/421

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

มีนาคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมมัดซาฮาบูดีน มะดง รหัสนักศึกษา 5520420011 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำเสนออำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวะหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.5.2.08/420

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลภูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

มีนาคม 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมมัดซาฮาบูดีน มะดง รหัสนักศึกษา 5520420011 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แตอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำเสนออำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/758

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลภูชะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

เมษายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจ๊ะเหล๊ะ แยกพงค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมมัดฮาซัน มะดง รหัสนักศึกษา 5520420011 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลียอามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แตะอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำเสนออำนาจหน้าที่ของวะลียอามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิศักดิ์ ตือเราะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาระบบและกิจการพิเศษ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/757

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลลูกระมิง
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

เมษายน 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ดร.มะนาฟียะ เมาที

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมมัดฮาซาลุดดีน มะดง รหัสนักศึกษา 5520420011 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลียอามมในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แตะอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำเสนออำนาจหน้าที่ของวะลียอามมในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิศักดิ์ ตือเระ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาระบบและกิจการพิเศษ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ที่ ศธ 0521.2.08/760

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ อาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมมัดซาฮาบูดีน มะดง รหัสนักศึกษา 5520420011 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” โดยมี ดร.อัสมัน แตะอาลี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำเสนออำนาจหน้าที่ของวะลีย์อามมีในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิศักดิ์ ตือเระ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาระบบและกิจการพิเศษ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0 7333 1305, 0 7331 3930 - 50 ต่อ 2228

โทรศัพท์มือถือ 081-566-5392

โทรสาร 0 7334 8726

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบสอบถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์ในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นมาเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามในการวิจัยเรื่อง “อำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์ในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” ซึ่งแบ่งคำถามเป็นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้มาของวะลีอามม์และอำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์ในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

คำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ชื่อหมู่บ้าน..... หมู่ที่..... อำเภอ..... จังหวัด.....

สัมภาษณ์วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... สถานที่.....

เริ่มเวลา..... น. สิ้นสุดเวลา..... น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1- อายุปี

2- ตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน

.....

3- ดำรงตำแหน่งมาแล้ว.....ปี

4- วุฒิการศึกษาสูงสุด สายศาสนา

.....

จาก..... เมื่อ.....

5- วุฒิการศึกษาสูงสุด สายสามัญ

.....

จาก..... เมื่อ.....

6- ตำแหน่งทางศาสนา ก่อนมาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

1)

2)

3)

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้มาของวะลีอามม์และอำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์ใน
คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

ขอให้ท่านเล่าเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้

1. การได้มาของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด.ของท่าน

2. ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งวะลีอามม์ในจังหวัดของท่านจะต้องมีคุณสมบัติต้องมีอะไรบ้าง

3. การได้มาของวะลีอามม์สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลามหรือทัศนะของมัศฮับชาฟีอี
 ในกฎหมายอิสลามหรือไม่ อย่างไร

4. อำนาจหน้าที่ของวะลีอามม์มีอะไรบ้าง

5. อำนาจหน้าที่ด้านประนีประนอมข้อพิพาทเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

6. อำนาจหน้าที่ด้านตัดสินคดีครอบครัวและมรดกมีหรือไม่ อย่างไร

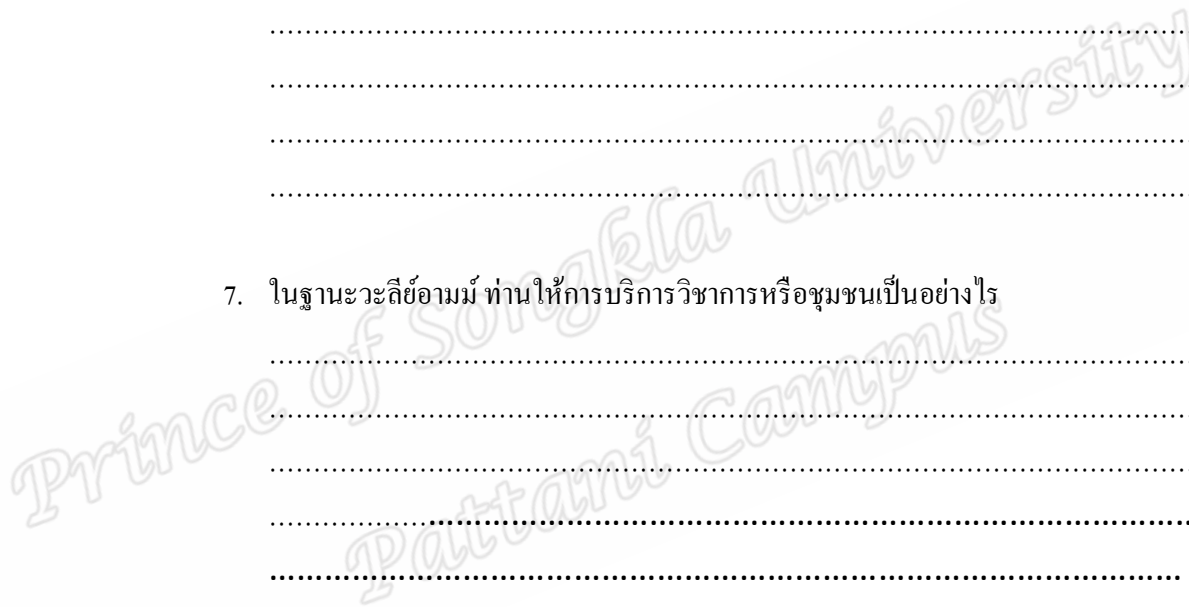
.....
.....
.....
.....
.....

7. ในฐานะวาระลี้้อามมี ท่านให้บริการวิชาการหรือชุมชนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

8. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และบทบาทของวาระลี้้อามมีควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

ภาพถ่ายภาคสนาม

สัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

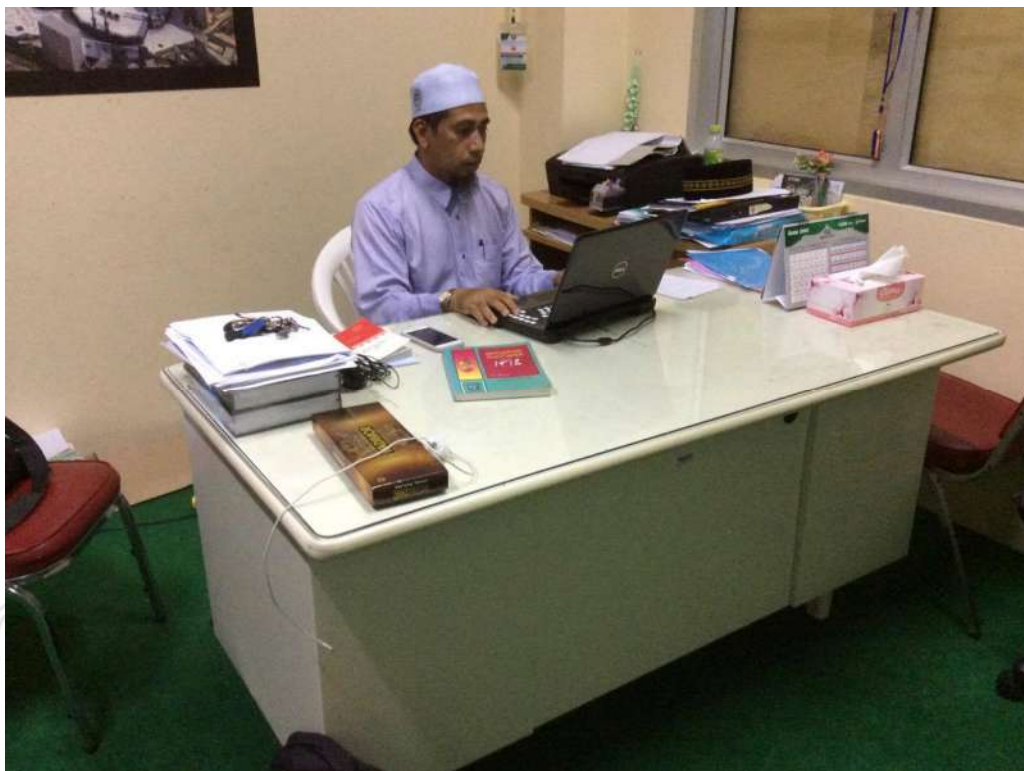
ภาพที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ที่อยู่: 4089 ตำบล ท่าสาป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

สัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

ภาพที่ 2 นายสะมะแอ ฮารี ประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

สัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

ภาพที่ 3 นายอับดุลเลาะ อาบูบกา คณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรม
สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

สัณภาพณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

ภาพที่ 4 แผนผังการบริหารงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ถ่ายเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพที่ 4 นายเจ๊ะเหลี๊ะ แฉงพงค์ นักวิชาการและผู้อำนวยการสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2560 ที่สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาพที่ 5 นายมะนะฟิยะ เมมาตี นักวิชาการและรองผู้อำนวยการสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2560 ที่บ้านพักของผู้ให้สัมภาษณ์

ภาคผนวก จ

นิพนธ์ต้นฉบับ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

วิธีการได้มาและหน้าที่ของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

มุฮัมมัดฮาฮาบูดีน มะดง*¹อัสมัน แตอาลี**²

1 * นักศึกษาปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา

2 ** ph.D (fiqh and usul al-fiqh) อาจารย์ประจำแผนกวิชากฎหมายอิสลาม ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการได้มาและหน้าที่ของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการได้มาและหน้าที่ของผู้ที่ทำหน้าที่วะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา วิธิตำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากตำรากฎหมายอิสลาม โดยยึดแหล่งที่มาของบทบัญญัติของอิสลามตั้งนี้ อัลกุรอาน อัลหะดีษ หลักการพิจารณาทัศนะของนักปราชญ์อิสลาม หลักการเกาะวาอิด อัลฟิควียะฮฺ ประกอบข้อมูลภาคสนามแบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้ดำรงตำแหน่งวะลีอามมี และผู้เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนี้ พร้อมข้อเสนอแนะด้านต่างๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการทำหน้าที่วะลีอามมี มาประกอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ ก่อนสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.วิธีการได้มาของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลานั้นได้จากการคัดเลือกของบรรดาอิหม่าม คอเต็บ ปีหลันในจังหวัดยะลาและลงสัตยาบัน

2.หน้าที่ของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาพบว่า การเป็นวะลีอามมีของสตรีที่ไม่มีวะลีอามมีในการจัดการสมรส การเป็นกอฎีฮฺในการเป็นผู้ตัดสินของการหย่าร้าง การพะซัค การคูล์ฮฺ การตฎลิก และอื่น ๆ ที่มีบทบาทอื่นนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่หลักแล้วก็เปรียบเสมือนที่ปรึกษาของสังคม และให้การเผยแพร่บัญญัติต่าง ๆ ในอิสลาม การรับเรื่องร้องทุกข์ของพี่น้องมุสลิมในเขตพื้นที่ มาดำเนินการสืบสวน สอบสวน ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่าง ๆ จนเป็นที่พอใจกับผู้ร้องทุกข์หากการไกล่เกลี่ยนั้นไม่สามารถยุติข้อขัดแย้ง หรือไม่มีการยอมความ ผู้ดำรงตำแหน่งวะลีอามมีมีอำนาจในการชี้ขาดข้อพิพาทนั้นได้

การที่พี่น้องมุสลิมในพื้นที่ส่งเรื่องร้องทุกข์ให้กับวะลีอามมี ในการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยปัญหานั้น เนื่องจากมีความไว้วางใจ เชื่อใจ และนับถือ ในตัวบุคคลที่ทำงานในคณะกรรมการประจำจังหวัด ทั้งนี้ยัง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา

² ph.D (fiqh and usul al-fiqh) อาจารย์ประจำแผนกวิชากฎหมายอิสลาม ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ยึดติด และศรัทธาปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม พร้อมทั้งสามารถเข้าถึงคณะกรรมการอิสลามหรือ
วะลีย์อามมีได้ง่าย สะดวก จึงเป็นที่ยอมรับสำหรับพี่น้องมุสลิมในจังหวัดยะลา

คำสำคัญ: วะลีย์อามมี อำนาจหน้าที่

Prince of Songkla University
Pattani Campus

How to Acquire Acquisition and Duty of Wali'amm in the Islamic Commission Office of Yala Province

Muhammadsahabudin Madong Asman Taealee***

1 * Master Degree candidate Islamic Studies

2 ** ph.D (fiqh and usul al-fiqh) Department Of Islamic Studies, College of Islamic Studies Prince of songkla University ,Pattani campus

ABSTRACT

This research focused on the study of how to acquire acquisition and duty of Wali'amm in the islamic commission office of yala province. The objective of this how to acquire the acquisition and authority of who serves functi on Wali'amm in the islamic commission office of Yala Province. Documentary research was based on primary sources of Islamic law text whereas the indepth interview. By interviewing the position of Wali'amm and people associated with this position. With suggestions from the professional about the function of Wali'amm. Include the information obtained from the research papers. Systematic unity before the results of the research.

The results are as follows.

1. How to acquire acquisition of Wali'amm in the islamic commission office of Yala Province it comes from the selection of the Emam, khatap, Bilal, in yala province and ratification.

2. The authority and function Wali'amm in the islamic commission office of yala province. Being a Wali woman is not Wali'cos Marriage management, being a Quadi to be a judge of divorce , fasaq , lunk, tadlic and other. There is a role other than the main authority and it is like a social counselor and publish the commandments in Islam. Complaints of Muslim brothers in the area. To investigate by means of mediation of various disputes until satisfied with the petitioner. If the mediation does not resolve the dispute or Refuse. The person in charge of Wali'amm has the authority to decide the dispute.

Key words: Wali'amm, Authority and Function

บทนำ

การดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์จะดำรงอยู่อย่างปกติสุขได้นั้น จำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ ข้อบังคับหรือกฎหมายในการยึดปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในสังคม กฎหมายจึงเป็นตัวกำหนด สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชนในสังคมยึดปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีความผิด และได้รับบทลงโทษตามกฎหมายที่กำหนด

กฎหมายชะรีอะฮ์หรือข้อบังคับที่กำหนดขึ้น ตามบทบัญญัติของอัลลอฮ์ครอบคลุมด้านต่างๆของชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นระบบอบหนทางการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ การทำสัญญา ความสัมพันธ์ในครอบครัว ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวัน นอกจากนี้อิสลามได้ชี้แจงไว้อย่างชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์หมดทั้งสิ้น สอดคล้องและสามารถใช้ได้ในทุกยุคทุกสมัยทุกสถานที่ เพราะฉะนั้นในการดำเนินชีวิตมุสลิมศรัทธาชน จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ในทุกกรณี และทุก ๆ ด้าน เพราะหากเกิดข้อพิพาทหรือขัดแย้งขึ้นมา จะต้องมีความจำเป็นในการกลับไปสู่บทบัญญัติของศาสนาอิสลามดังนั้นการตัดสินความขัดแย้ง ข้อพิพาท จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของอิสลาม เพราะเหตุผลนี้จึงทำให้อิสลามต้องมี ผู้นำ ผู้พิพาท ข้อขัดแย้ง ซึ่งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และระงับข้อพิพาทตามบทบัญญัติของอิสลามโดยการปกครองตามระบอบอิสลาม

ในสังคมมุสลิมจำเป็นจะต้องมีผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับการใช้หลักการอิสลามในด้านต่างๆ เช่น ด้านครอบครัวและมรดก ซึ่งจะมีเนื้อหา การสมรส การหย่าร้าง การฟ้องหย่าและอื่นๆ ตลอดจนการแบ่งทรัพย์สินมรดก ให้เป็นไปตามกฎหมายอิสลามเพื่อให้เกิดความยุติธรรม

ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾

(النساء : 58)

ความว่า “เมื่อพวกเจ้าทั้งหลายตัดสินระหว่างมนุษย์ก็จงตัดสินด้วยความยุติธรรมเถิด”

(อัลนีสอาฮ์: 58)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในเรื่อง “วิธีการได้มา และหน้าที่ของวะลียอามัม” โดยเฉพาะ ในจังหวัดยะลา ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และเป็นจังหวัดที่มีตำแหน่งตะโตะยุติธรรมประจำศาลอยู่แล้ว แต่ในการปฏิบัติงานทางองค์กรมุสลิมคือ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำศาสนา ซึ่งพี่น้องมุสลิมในพื้นที่ให้การยอมรับและเคารพนับถือ และหนึ่งในคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจะได้รับการคัดเลือกมาเป็นวะลียอามัม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง “วิธีการได้มา และหน้าที่ของวะลียอามัมในสำนักงานคณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา” ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อคณะกรรมการ

อิสลามประจำจังหวัดในเรื่องอำนาจหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่วะลีอามม์ เพื่อหาคำตอบของปัญหาของเรื่องดังกล่าว ตลอดจนจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามได้เป็นอย่างดี.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการได้มาของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาหน้าที่ของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อำนาจหน้าที่ หมายถึงอำนาจหน้าที่ในการจัดการสมรส การหย่าร้าง การฟ้องหย่าและการไกล่เกลี่ยของวะลีอามม์
2. วะลีอามม์ หมายถึงผู้ทำหน้าที่แทนจุฬาราชมนตรีในการจัดการสมรส การหย่าร้าง การฟ้องหย่า การประนีประนอมและการแบ่งมรดกของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิธีการได้มา และหน้าที่ของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากตำรากฎหมายอิสลาม ประกอบข้อมูลภาคสนามแบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้ดำรงตำแหน่งวะลีอามม์ และผู้เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนี้ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้มา อำนาจหน้าที่ในปัจจุบันของผู้ที่ดำรงตำแหน่ง วะลีอามม์ อย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ และมีกฎหมายรับรอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวะลีอามม์และประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา จำนวน 2คน
- 1.2 ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งวะลีอามม์จำนวน1คน
- 1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแนะนำจากประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และอาจารย์ที่ปรึกษา 6 คน

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methodology) โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

- 2.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารทางวิชาการทั้งที่เป็นเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) และทุติยภูมิ (Secondary source)และแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับวะลีอามม์เพื่อตอบคำถามวิจัย

2.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ซึ่งเป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) โดยจะเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บข้อมูล

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้คือ

3.1 ข้อมูลจากเอกสาร

โดยผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารทางวิชาการและแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของวะลีอามมฺ ฎุหมายอิสลามซึ่งประกอบด้วย ทัศนะปราชญ์ฎุหมายอิสลาม มัชฮับซาฟีฮียฺเป็นหลัก และอีกสามมัชฮับที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปตลอดจน ทัศนะของนักกฎหมาย นักวิชาการอิสลามในปัจจุบันเพื่อตอบคำถามงานวิจัย

3.2 ข้อมูลภาคสนาม

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview)กลุ่มเป้าหมายดังต่อไปนี้

ก. ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวะลีอามมฺ และประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาจำนวน 2 คน

ข. ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งวะลีอามมฺจำนวน 1คน

ค. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแนะนำจากประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และอาจารย์ที่ปรึกษา 6 คน

โดยการดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับ วิธีการได้มาของวะลีอามมฺในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาเป็นอย่างไร และหน้าที่ของวะลีอามมฺในสำนักงานคณะอิสลามประจำจังหวัดยะลามือะไรบ้าง และบทบาทอื่น ๆนอกจากอำนาจหน้าที่ของวะลีอามมฺมือะไรบ้าง พร้อมข้อเสนอแนะด้านต่างๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการทำหน้าที่วะลีอามมฺ มาประกอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร ก่อนนำมาใช้สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

4.วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปยื่นต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล อันประกอบด้วย ประธาน รองประธาน คณะกรรมการอิสลามฝ่ายกฏียัซรียฺ และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแนะนำจากประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบทดสอบสมมุติฐานมีวิธีการดังนี้คือ

5.1. วิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเอกสาร(Documentary Research)

. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์โดยยึดแหล่งที่มาของบทบัญญัติของอิสลามตั้งนี้ อัลกุรอาน อัลหะดีษ หลักการพิจารณาทัศนะของนักปราชญ์อิสลาม หลักการเกาะวาอิด อัลฟิกฮียะฮฺ

5.2.วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์(Interview)

วิเคราะห์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับวิธีการได้มาของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาเป็นอย่างไร และหน้าที่ของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลามือะไรบ้าง และบทบาทอื่น ๆ นอกจากอำนาจหน้าที่ของวะลีอามมีมือะไรบ้าง พร้อมข้อเสนอแนะด้านต่างๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการทำหน้าที่วะลีอามมี มาประกอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร ก่อนนำมาใช้สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. วิธีการได้มาของวะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

ผู้ที่ทำหน้าที่วะลีอามมีในจังหวัดยะลา คือ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดวะลีอามมีในจังหวัดยะลาทำการคัดเลือกอะฮ์ลุลฮัลลิวัลอักดี (อะฮ์ลุลฮัลลิวัลอักดี คือ เป็นผู้รอบรู้สามารถวิเคราะห์วินิจฉัยความสามารถในการวิเคราะห์วินิจฉัยหุกมหรือข้อกำหนดทางศาสนาจากหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบทบัญญัติอิสลาม กล่าวคือ ต้องมีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งอัลกุรอานและสุนนะฮ์ มีความรู้ภาษาอาหรับเป็นอย่างดี มีความรู้เกี่ยวกับทัศนะ และคำกล่าวต่าง ๆ ของบรรดาเศาะฮาบะฮ์และตาบิอีน³ มีความรู้เกี่ยวกับมติเอกฉันท์ของปวงปราชญ์ (อิจมาอ) และมีความแตกฉานเกี่ยวกับการกียาส เป็นต้น) ซึ่งบุคคลเหล่านี้มาจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น กลุ่มข้าราชการและนักวิชาการในพื้นที่มีหน้าที่แต่งตั้งวะลีอามมีหรือเรียกว่ากอฎีฮ์ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของศาสนา

การได้มาของผู้ที่ทำหน้าที่วะลีอามมีในจังหวัดยะลา นั้น เป็นของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาจะมีสมาชิกอยู่ 30คนและมีประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นหัวหน้า หรือวะลีอามมี คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจะอยู่ในวาระคราวละ6ปีและสามารถดำรงตำแหน่งหลายวาระได้ เมื่อได้รับการเสนอชื่อและคัดเลือกเข้ามาใหม่ หากกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด นั้นไม่มีการระบุอย่างชัดเจน ในอำนาจการเป็นวะลีอามมีเพื่อจัดการขอบเขต หน้าที่ ดังนั้นการได้มาของสิทธิในการเป็นวะลีอามมีในจังหวัดยะลานั้น เกิดจากการที่สังคมมุสลิมตระหนัก ถึงความจำเป็น ที่ต้องมี จึงมีการคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมให้ทำหน้าที่วะลีอามมี แก่มุสลิมในพื้นที่ ซึ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาโดยตำแหน่งทางคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา ก็ได้จัดให้มีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาบรรดานักวิชาการศาสนาผู้ทรงคุณวุฒิผู้นำที่เป็นอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ผู้ใหญ่บ้านและกำนันตัวแทนฝ่ายปกครองพ่อค้าและประชาชนโดยที่ประชุมจากองค์กรอิสลามในทุกภาคส่วนให้สัตยาบันแก่วะลีอามมีเพื่อให้อำนาจการเป็นวะลีอามมีของท่านปราศจากข้อสงสัยใดๆและมั่นใจในที่มาที่ถูกต้อง ตามหลักศาสนาบัญญัติอิสลามในฐานะวะลีอามมี

³เศาะฮาบะฮ์ ในทางภาษาหมายถึงสหาย หรือ เพื่อนผู้ใกล้ชิด ในทางวิชาการอิสลาม หมายถึง บรรดาศรัทธาชนผู้ที่มีความใกล้ชิดกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ รวมถึงไปถึงบรรดาผู้ที่แม้จะมีอายุใกล้เคียงกับท่านก็ตาม แต่ก็ได้เห็นการกระทำและได้ยินคำพูดของท่าน

⁴ตาบิอีน ในทางภาษาหมายถึงบุคคลหรือสิ่งที่ติดตามผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ในทางวิชาการอิสลามหมายถึง บรรดาศรัทธาชนที่ได้พบเห็นกับเศาะฮาบะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

ก็ได้แต่งตั้งให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา จำนวน 15 คนเพื่อทำหน้าที่เป็นที่มงานวะลีอามม์ซึ่งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลาทุกคนจะมีอำนาจในการทำหน้าที่ อาทิเช่นดูแลทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติและจัดการสมรสให้แก่หญิงหม้ายที่ไร้สามี ยกเว้นการตัดสินกรณีพิพาทข้อขัดแย้งและการฟ้องร้องต่างๆ ทั้งนี้ ด้วยการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณียินยอมยุติข้อขัดแย้งกันเองก่อนในกรณีที่ยอมความกันได้ หรือด้วยการใช้อำนาจบังคับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเด็ดขาด ในกรณีที่ยอมความกันไม่ได้ และการพะสัดอำนาจหน้าที่นี้จะขึ้นตรงกับวะลีอามม์เพียงผู้เดียวในการตัดสิน⁵

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของวะลีอามม์หรือกอฎีย์ซอร์อีร์ จะมีวาระการทำงาน 7 ปี ซึ่งมีวาระมากกว่าคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดฝ่ายอื่น ๆ ที่มีวาระเพียง 6 ปี ทั้งนี้ต้องการรักษาคุณวุฒิและความเป็นเอกภาพ ในสำนักงานคณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา ให้เกิดความเรียบร้อย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสูญญากาศทางการบริหารในการบริการประชาชน จนกว่าจะได้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดชุดใหม่มาทำหน้าที่แทน เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่เรียบร้อยแล้ว ตำแหน่งวะลีอามม์สามารถดำรงตำแหน่งหลายวาระได้ เมื่อได้รับการเสนอชื่อและคัดเลือกเข้ามาใหม่ แต่ต้องมีการลงสัตยาบันอีกครั้ง

ในปี พ.ศ. 2554 สมัยท่านประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา บาบอ สะมะแอ ฮารี ดำรงตำแหน่ง ได้มีการเปลี่ยนแปลงการแต่งตั้งตำแหน่งวะลีอามม์ประจำจังหวัดยะลาขึ้นใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากเดิม ที่มีบุคคลดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกับตำแหน่งวะลีอามม์ เป็นบุคคลคนเดียวกัน เปลี่ยนมาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตำแหน่งประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดกับตำแหน่งวะลีอามม์ คนละคนกัน โดยมีการคัดเลือกตำแหน่งวะลีอามม์หรือกอฎีย์ซอร์อีร์ จากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ภายในสมาชิก 30 คน หรืออาจจะคัดเลือกจากบุคคลภายนอกก็ได้ จำนวน 1 คน มาดำรงตำแหน่งเป็นวะลีอามม์หรือกอฎีย์ซอร์อีร์ ซึ่งบุคคลที่คัดเลือกมาดำรงตำแหน่งนี้ ต้องเป็นผู้ที่รอบรู้สามารถวิเคราะห์วินิจฉัย ความสามารถในการวิเคราะห์วินิจฉัยหุกมหรือข้อกำหนดทางศาสนาจากหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบทบัญญัติอิสลาม หรือเรียกว่ามัจญ์ตะฮิดแต่คุณสมบัตินี้ที่กล่าวในพื้นที่จังหวัดบ้านเราอาจไม่ถึงระดับมัจญ์ตะฮิด อาจทำให้ไม่สามารถคัดเลือกมาดำรงตำแหน่งได้ แต่เนื่องจากสังคมและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ปัจจุบันแล้ว มีความจำเป็นต้องมีวะลีอามม์เพื่อรักษาคุณวุฒิและความเป็นเอกภาพของพี่น้องมุสลิมในพื้นที่ ทำให้จำเป็นต้องลดคุณสมบัตินี้ที่กล่าว เหลือแค่ระดับมูกอลลิดจึงเป็นที่มาของวะลีอามม์หรือกอฎีย์ซอร์อีร์ ในจังหวัดยะลา มีชื่อเต็มว่า กอฎีย์ซอร์อีร์อัลฆอรูรี

2. อำนาจ หน้าที่ของวะลีอามม์ในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

⁵ สัมภาษณ์ นายสะมะแอ ฮารี ประธานคณะกรรมการประจำจังหวัดยะลา สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2560 ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา

จากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของวะลียอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา นั้น หากกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด นั้นไม่มีการระบุอย่างชัดเจน โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งวะลียอามมี มีหน้าที่ในการรับเรื่องของพี่น้องมุสลิมในเขตพื้นที่ ที่ได้มาร้องทุกข์ปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหา ข้อพิพาทในครอบครัว ข้อพิพาทเรื่องมรดก ข้อพิพาทระหว่างกรรมการมัสยิดกับ สัปบุรุษ และข้อพิพาททั่วไป เป็นต้นแล้วดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งฝ่ายโจทก์ และจำเลย ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่าง ๆ หากการไกล่เกลี่ยไม่สามารถยุติข้อขัดแย้ง หรือไม่มีการยอมความผู้ดำรงตำแหน่งวะลียอามมีมีอำนาจในการชี้ขาดข้อพิพาทได้ ในทางกลับกัน กรณีที่วะลียอามมีได้ให้คำตัดสินชี้ขาดแล้ว แต่ไม่เป็นที่พอใจของผู้มาร้องทุกข์ นั่นคือ ไม่พอใจผลของการตัดสิน วะลียอามมีจำเป็นต้องส่งหลักฐานที่มีอยู่ ส่งไปยังศาลในการพิจารณาตัดสินคดีอีกครั้ง ซึ่งในกระบวนการตัดสินของศาลนั้น จะทำการเรียกผู้ร้องทุกข์ทั้งสองฝ่ายมาดำเนินการสอบสวน และไกล่เกลี่ยอีกครั้ง ตามหลักฐานที่มีอยู่ และดำเนินการใช้อำนาจของศาลในการบังคับ ตัดสินคดีนั้น ๆ

สำหรับคดีต่าง ๆ ที่พี่น้องมุสลิมในพื้นที่ไม่ได้ทำการส่งเรื่องข้อพิพาท ไปยังศาลตั้งแต่แรกนั้น เป็นเพราะว่าพี่น้องมุสลิมในพื้นที่ขาดความไว้วางใจในการทำงานของดาโต๊ะยุติธรรม ที่มีการคัดเลือกขึ้นตรงกับฝ่ายตุลาการ ทำให้พี่น้องมุสลิมเลือกที่จะส่งเรื่องร้องทุกข์ ให้กับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือวะลียอามมี ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้กับตน เนื่องจากมีความไว้วางใจ เชื่อใจ และนับถือ ในตัวบุคคลที่ทำงานในคณะกรรมการประจำจังหวัด ทั้งนี้พี่น้องมุสลิมยังยึดติดและศรัทธาบทบัญญัติตามหลักศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ในการร้องทุกข์ของคณะกรรมการอิสลามสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก จึงเป็นที่ยอมรับสำหรับพี่น้องมุสลิมในจังหวัดยะลา

จากที่กล่าวไว้ข้างต้น อำนาจหน้าที่ของวะลียอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ยะลา นั้น สามารถสรุป ได้ดังนี้

2.1 อำนาจหน้าที่เป็นวะลียอามมีจัดการสมรสให้แก่สตรีที่ไม่มีวะลียอามมีหรือมีวะลียอามมีแต่ขาดคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1.1 ในกรณีผู้หญิงไม่มีวะลียอามมี สตรีนั้นไม่อาจทำการสมรสได้ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่แทนตนคือ วะลียอามมีหรือผู้ปกครอง ดังนั้นในการสมรสทุกครั้งของสตรีจะต้องมีวะลียอามมีเสมอ แม้สตรีที่จะทำการสมรสนั้นมีความสามารถสูงหรือการศึกษาดีและอายุมากเพียงใด ดังนั้นการสมรสในทุกกรณีจะปลอดจากวะลียอามมีไม่ได้เด็ดขาด

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَالِيٍّ))

(أخرجه أبي داود: 2085 والترمذي: 1101)

ความว่า “ไม่มีการสมรสเว้นแต่ที่ดำเนินการโดยวะลียอามมี”

(บันทึกโดย Abu Dawud หะดีษที่2085, Al-Tirmizi หะดีษที่1102)⁶

2.1.2 ในกรณีที่วะลีย์คอศของหญิงปฏิเสธไม่ยอมจัดการสมรสให้ ในกรณีที่วะลีย์อามมีอำนาจทำการสมรสได้หากชายที่หญิงต้องการสมรสนั้นมีฐานะเท่าเทียมกับหญิง และการปฏิเสธของวะลีย์คอศนั้นจะต้องเป็นประจักษ์แก่วะลีย์อามมีโดยการเรียกตัววะลีย์คอศมาสอบถาม และสั่งการให้จัดการสมรส หากเขาปฏิเสธ วะลีย์อามมีก็มีสิทธิจัดการสมรสได้

2.1.3 ในกรณีที่วะลีย์คอศอยู่ห่างไกลเกินรัศมี 96 กิโลเมตรและมีได้ตั้งตัวแทนไว้

2.1.4 ในกรณีที่สตรีจะสมรสกับวะลีย์คอศเอง

2.1.5 ในกรณีที่วะลีย์คอศเองถูกกั๊กขังตัวโดยไม่มีผู้สามารถติดต่อได้

2.1.6 ในกรณีที่วะลีย์คอศหลบหลีกไม่ยอมเป็นวะลีย์ตามคำขอของสตรีหรือไม่ยอมรับการเรียกตัวของวะลีย์อามมี

2.1.7 ในกรณีที่วะลีย์คอศละสิทธิการเป็นวะลีย์

2.1.8 ในกรณีที่วะลีย์คอศหายสาบสูญ

2.1.9 ในกรณีที่วะลีย์คอศเป็นลมหมดสติหรือเป็นเพราะสาเหตุอื่นเกินสามวัน

2.2 อำนาจหน้าที่เป็นวะลีย์ว่าด้วยการหย่าร้างตามกฎหมายอิสลาม

การหย่าร้างหมายถึงการเลิกเป็นสามีภรรยาซึ่งตรงกันภาษาอาหรับว่า “ฎะฮาลัก” (الطلاق) มีความหมายว่าการทอดทิ้งหรือการปลดปล่อย (الترك) การคลายความผูกพัน(حل القيد)⁷ ในทางวิชาการตามข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก มาตรา123 “การฎะฮาลักหมายความว่าคลายนิติสัมพันธ์การสมรสของสามี อันเป็นผลทำให้สิ้นสุดการสมรสกับภริยาตามกฎหมายอิสลาม”⁸การฎะฮาลักเอกสิทธิของสามีที่จะกระทำได้แต่เพียงผู้เดียวโดยมิต้องได้รับความยินยอมจากภริยา⁹

กฎเกณฑ์สำคัญๆที่อิสลามวางไว้สำหรับการหย่าร้างมีดังนี้

2.2.1 ในสถานการณ์ปกติแล้ว สามีเท่านั้นที่มีสิทธิจะขอหย่าร้างภรรยาของตน โดยการกล่าวออกมาด้วยวาจาหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2.2 การกล่าวคำหย่าในขณะที่มีอารมณ์โกรธหรือโมโหถือว่าไม่มีผลในเมื่อพบรักกันด้วยดีแล้ว ถ้าจะจากก็ต้องจากกันด้วยดีและให้เกียรติแก่ภรรยา

2.2.3 เมื่อกกล่าวคำหย่าแล้ว มิใช่ว่าความเป็นสามีภรรยาจะแยกขาดจากกันตรงนั้นเลยฝ่ายสามีจะต้องรอให้ฝ่ายหญิงพ้น “อิดติฮฮ์” คือพ้นจากการมีประจำเดือน 3 ครั้งเสียก่อนในช่วงระยะเวลาแห่งการรอคอยให้ประจำเดือนพ้น 3 ครั้งนี้ ภรรยาจะไปแต่งงานใหม่ยังไม่ได้ ในขณะที่ฝ่ายชายยังคงต้องให้การ

⁶ เป็นหะดีษเศาะฮีฮ์ (Al-Albani) sahih al jami : 7557)

⁷ อิสมาแอ อาลี.2547. กฎหมายครอบครัวอิสลาม กฎหมายอิสลามครอบครัว.หน้า:83

⁸ ดร.มะรอนิง สาแลมิง และคณะผู้วิจัย 2557คู่มือข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดกมาตรา 123.หน้า:44

⁹ ดร.มะรอนิง สาแลมิง และคณะผู้วิจัย 2557คู่มือข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก มาตรา 125.หน้า:44

เลี้ยงดูภรรยาตามปกติอยู่ การกำหนดระยะเวลาแห่งการรอคอยนี้ก็เพื่อที่จะดูว่าภรรยามีทารกอยู่ในครรภ์หรือไม่ หากมีก็จะได้ว่าทารกในครรภ์เป็นลูกใคร เหตุผลอีกประการหนึ่ง ก็คือเพื่อที่จะเวลาสามีภรรยาที่คิดจะหย่าร้างกันไว้สักระยะหนึ่ง เพื่อว่าในช่วงเวลานี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายอาจจะทบทวนการกระทำของตนเอง หรือเห็นความดีของอีกฝ่ายหนึ่งและหันกลับมาคืนดีกัน หากเป็นเช่นนั้น ทั้งสองฝ่ายก็สามารถกลับมาอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาตามปกติได้ ถ้ายังไม่เกินช่วงเวลา “อิดตะฮ์”

2.2.4 ถ้าเกินช่วงเวลาดังกล่าวไปแล้ว หากทั้งสองฝ่ายต้องการจะคืนดีกันและหันกลับมาอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาอีก ทั้งคู่จะต้องทำพิธีแต่งงานใหม่ตามหลักศาสนาจนจึงจะอยู่ร่วมกันได้

2.2.5 ถ้าหากการหย่าร้างเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกถึง 3 ครั้ง อิสลามได้กำหนดบทลงโทษสามีนุ้้นไว้โดยการไม่อนุญาตให้กลับมาแต่งงานกับภรรยาที่ตัวเองหย่าไปแล้วได้อีก จนกว่าภรรยาของตนไปแต่งงานกับชายอื่นและอยู่กินฉันสามีภรรยาจริง ๆ ก่อน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ภรรยาได้เลือกสามีใหม่ ถ้านางพอใจที่จะอยู่กับสามีใหม่นางก็มีสิทธิ์ที่จะปลดปล่อยตัวเองให้พ้นจากความทุกข์จากสามีเก่าได้ แต่ถ้านางต้องการจะกลับมาหาสามีเก่า นางก็ต้องให้สามีใหม่หย่าร้างตนเองเสียก่อน สามีเก่าถึงจะได้รับอนุญาตให้กลับมาแต่งงานกับภรรยาเก่าของตัวเองได้

ตามความเป็นจริงแล้วกฎหมายอิสลามมิได้ละเลยสิทธิอันชอบธรรมของภรรยา ทั้งนี้เพราะกฎหมายอิสลามก็ให้สิทธิเพื่อดำเนินการให้ขาดการสมรสได้เช่นกัน เช่นในกรณีที่ภรรยาได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อน สามารถไปฟ้องร้องกับวะลีย์อามมีให้มีการหย่าได้ และภรรยามีสิทธิกำหนดเงื่อนไขให้ตัวเองมีสิทธิในการหย่าได้ ดังนั้นจะมีการอ้างสิทธิในการหย่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบได้ จึงสมควรมอบเรื่องนี้ให้เป็นหน้าที่ของวะลีย์อามมีเป็นผู้วินิจฉัยความจำเป็นในการหย่า

2.3 อำนาจหน้าที่เป็นวะลีย์ว่าด้วยการเพิกถอนการสมรสโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล (พะซัค) ซึ่งสามีหรือภรรยาจำต้องดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาลเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกิดขึ้นกับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำให้ตนได้รับความเสียหาย ดังที่ระบุในกฎหมายอิสลาม ดังนี้

2.3.1กรณีสามีหรือภรรยามีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจอันเป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายของการสมรสหรือเหตุที่ทำให้เสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูลแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

2.3.2ความบกพร่องที่มีเฉพาะผู้ชายเท่านั้น คือ อวัยวะเพศถูกตัดขาดหรือไม่แข็งตัวจนไม่สามารถที่จะร่วมประเวณีได้หรืออวัยวะเพศมีขนาดใหญ่กว่าเกินรับได้ ความบกพร่องดังที่กล่าวมาทำให้ภรรยาไม่สามารถที่จะมีความสุขในการใช้ชีวิตครอบครัว

2.3.3ความบกพร่องที่มีเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น คือเป็นบุคคลที่ไม่สามารถจะมีเพศสัมพันธ์กับสามีได้เช่นอวัยวะเพศผิดปกติถูกปิดด้วยเนื้อหรือกระดูกจนทำให้สามีไม่สามารถจะร่วมประเวณีได้หรือมีช่องคลอดแคบเกินไป ทั้งนี้โดยอาศัยหลักเทียบเคียงกับความบกพร่องของผู้ชายดังที่กล่าวมาทำให้ภรรยาไม่สามารถที่จะมีความสุขในการใช้ชีวิตครอบครัว จะอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายของการสมรส

ตามข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก ถือว่าเป็นสาเหตุของการฟ้องร้องพะซัคตามที่กำหนดไว้ข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก ในมาตรา 146¹⁰มีดังนี้

¹⁰ดร.มะรอนิง สาแลมิง และคณะผู้วิจัย 2557คู่มือข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก ในมาตรา 146

1. สามีหรือภริยาตกเป็นผู้วิกลจริต
2. สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่อร้ายแรง อันอาจจะเป็นภัยแก่ฝ่ายหนึ่ง
3. สามีหรือภริยาเป็นโรคมึลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะรักษาให้หายได้
4. สามีหรือภริยามีสภาพแห่งกายที่ทำให้ไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล

2.4 อำนาจหน้าที่เป็นวะลียว่าด้วยการเพิกถอนการสมรสโดยมีค่าตอบแทน (คุล่อ) ผนวกกับการฎาะล้ากเสมือนหนึ่งว่าเป็นคุล่อนั้นเป็นการฎาะล้ากประเภทหนึ่ง โดยเรียกฎาะล้ากซึ่งมีค่าตอบแทนว่า “ฎาะล้ากโดยมีสินจ้าง” มีผลดังต่อไปนี้

2.4.1 คุล่อที่สมบูรณ์จะทำให้การเป็นสามีภรรยาสิ้นสุดประเภทบาเอิน

2.4.2 คุล่อนั้นสามารถทำได้ในทุกกรณีไม่ว่าช่วงที่ภรรยาประจำเดือนหรือ

2.4.3 สามีไม่ต้องจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรในช่วงที่ภรรยาอยู่ในอิตตะฮ์วันแต่ภรรยาตั้งครรรค์ แต่สำหรับที่อยู่สามีต้องรับผิดชอบอยู่ ตามทัศนะของมัซฮับซาฟีอีเพราะคุล่อมีผลเท่ากับฎาะล้ากบาเอิน

2.4.4 หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตอีกฝ่ายไม่มีสิทธิรับมรดก แม้ยังอยู่ในอิตตะฮ์ก็ตาม

2.5 คุแลทรรพ์สินที่เป็นสาธารณสมบัติทั้งนี้ด้วยการเก็บรักษา และทำนุบำรุงให้เกิดประโยชน์ทำหน้าที่จะจัดเก็บ และแจกจ่ายหรือดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.6 อำนาจหน้าที่เป็นวะลียว่าด้วยการจัดการทรรพ์และมรดก เช่นว่าด้วยการจัดการทรรพ์และมรดกของ ผู้วิกลจริตหรือผู้เยาว์ และมีอำนาจปกครองในการอายัดทรรพ์ของผู้หย่อนความสามารถเช่นผู้ด้อยปัญญาหรือผู้ถูกจำกัดสิทธิเช่นผู้ล้มละลายเป็นต้นทั้งนี้เพื่อทำหน้าที่พิทักษ์ทรรพ์แก่บุคคลดังกล่าว

2.6.1 กฎเกณฑ์ในการจัดการทรรพ์สินและมรดกของผู้เยาว์และผู้วิกลจริต

2.6.1.1 ไม่อนุมติให้ผู้ปกครองชายทรรพ์นอกจากกรณีจำเป็นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของผู้เยาว์เองและผู้วิกลจริต โดยไม่มีสิ่งอื่นที่ขายได้ หรือในกรณีที่ขายได้ราคาสูงกว่าปกติมาก

2.6.1.2 หากผู้ปกครองชายทรรพ์ของผู้เยาว์และผู้วิกลจริตโดยไม่ได้รับเงินสด ต้องให้มีพยานยืนยันด้วยหรือมีหลักทรรพ์ประกันด้วยการจำนำหรือจำนอง

2.6.2 ดำเนินการให้พิณัยกรรมเป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้ทำพิณัยกรรมได้มอบหมายไว้ ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายในขอบเขตที่ศาสนานุมติ

2.7 แต่งตั้งหรือมอบอำนาจให้อีหม่ามประจำมัสยิดเป็นตัวแทนในการจัดเก็บชะกาต ในเดือนรอมฎอนของทุกปี

2.8 อำนาจหน้าที่เป็นวะลียอามม์ว่าด้วยการประนีประนอมข้อพิพาทตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามโดยการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำมุสลิมที่จะต้องปกครองดูแลพี่น้องมุสลิมในจังหวัดยะลาโดยทำหน้าที่ต่างๆดังต่อไปนี้

2.8.1 ประนีประนอมข้อพิพาทในครอบครัว

2.8.2 ประนีประนอมข้อพิพาทเรื่องมรดก

2.8.3 ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างกรรมการมัสยิดกับสัปบุรุษ

2.8.4 ประนีประนอมข้อพิพาททั่วไป

2.9 บทบาทอื่นๆที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่วะลีอามมีในสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา มีดังต่อไปนี้

2.9.1 การจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ทำหน้าที่คณะกรรมการประจำมัสยิดในพื้นที่

2.9.2 การจัดเวทีวิชาการเพื่อให้ความรู้ด้านบัญญัติของกฎหมายอิสลามแก่ประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

เห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของวะลีอามมีประจำจังหวัดยะลานั้น ในเชิงปฏิบัติการแล้ว สามารถดำเนินการตัดสินใจชี้ขาดได้ แต่อำนาจดังกล่าวเป็นเพียงรูปแบบในการดำเนินการเชิงปฏิบัติเท่านั้น ไม่มีปรากฏไว้ในกฎหมาย คณะวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรพิจารณาให้อำนาจหน้าที่ของวะลีอามมีประจำจังหวัดนั้นมีผลบังคับใช้ที่ปรากฏชัดเจนในเชิงกฎหมายไทย

2. ควรแก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 โดยเพิ่มเนื้อความในมาตรา 8 ซึ่งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของจุฬาราชมนตรีข้อใดข้อหนึ่งว่า “ทำหน้าที่เป็นวะลีอามมีของพี่น้องมุสลิมในประเทศไทย และมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เป็นวะลีอามมีแทน ในจังหวัดต่าง ๆ และมีอำนาจในการตัดสินใจชี้ขาด และบังคับคดี”

3. ในการยกร่างพระราชบัญญัติหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องศาสนาอิสลาม สมควรให้ผู้รู้หรือนักวิชาการมุสลิม ที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะในการพิจารณาเพื่อไม่ให้มีช่องโหว่ในพระราชบัญญัตินั้น ๆ และเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อพี่น้องมุสลิมและประเทศชาติ

บรรณานุกรม

กิตติศักดิ์ ปรกติ เจ๊ะเหล๊ะ แยกพงศ์ ขอซาลีเบ็ญหมัด มะรอนิง สาลามิง มูฮำหมัดซากิเจ๊ะหะและนิเลาะ แวอุ
เซ็ง 2554 รายงานวิจัย เรื่อง ระบบการปรับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศไทย.

.อิสมาแอ อาลี วรรณภา แผนมุนิน 2548 การได้มา บทบาท และหน้าที่ของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวะลียอามมฺของ
ชาวมุสลิม ในประเทศไทย :ศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาจังหวัดปัตตานีและสงขลา.

รอซีดะห์ หะนะกาแม และคณะ 2557 รายงานวิจัย เรื่อง ศึกษาสภาพและสาเหตุการแต่งงานข้ามแดนโดย
อาศัยวะลียอามมฺ(ตัวแทนรัฐเป็นผู้ปกครองฝ่ายหญิง)กรณีศึกษาจังหวัดสงขลาและนราธิวาส.
สำนักงานศาลยุติธรรม.2554.คู่มือข้อบัญญัติกฎหมายอิสลามครอบครัวและมรดก.

อับดุลฮาติม ไชชิง มูฮำหมัดซากิเจ๊ะหะ ขอซาลี เบ็ญหมัด ดานียา เจ๊ะนิ
อาหมัด อัลฟาริตีและรอซีดะห์ หะมะกาแม 2012 .คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของกอฎีใน
กฎหมายอิสลาม.วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย.

อิสมาแอ อาลี. 2540 กฎหมายครอบครัวอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี.

อูดม หล้าเบ็ญสะ. 2544 . บทบาทของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

Al-romlee Muhammad bin abbas 1984.Nihayat al-muhtaj sharh al-minhaj
(نهاية المحتاج إلى شرح المنهاج). Bairut : Dar al- fiqr.

AL – Zuhailiy, Wahbah. 1409 H.AL – Fiqh al-islamiy wa’ Adillatuhu
(الفقه الإسلامي وأدلته) Vol 1.Bairut : Dar al- fiqr.

Ibn kathir,abi fidaa’ Ismail bin kathir alqurashi .1994. tafsir al-quran al-azim.
(تفسير القرآن العظيم) Vol. 1 Beirut : Maktabah Dar al-kathir

Muhammad Rafat Usman, 1994 .Nizam al Qaeda’ fi al Fiqh al Islami
(نظام القضاء في الشريعة الإسلامية) Dar al-bayan

บุคลากรกรม

สมมะแอ ฮารี.2560 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม
อับดุลเลาะ อาบูบากา.2560 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม
อาหามะ โต๊ะอาดัม.2560 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม
เจ๊ะเหลาะ แขงพงค์.2560 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 เมษายน

จากเว็บไซต์

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540

<http://www.cicot.or.th/2011/main/content.php?page=news&category=11&id=22> (สืบค้นเมื่อวันที่18 ตุลาคม 2559)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัด ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พ.ศ.2489

<http://www.kodmhai.com/m4/m4-17/h9/M1-7.html> (สืบค้นเมื่อวันที่18 ตุลาคม 2559)

Prince of Songkhla University
Pattani Campus